

Om anvendeligheden af: systemisk-funktionelle kategorier i oversættelsesanalyse: oversættelse strategier eksemplificeret ved intralingval oversættelse mellem registre

Aage Hill-Madsen, Aalborg Universitet

I min afhandling (Hill-Madsen 2014) og efterfølgende publikationer (Hill-Madsen 2015a; 2015b; in prep.) har jeg undersøgt et eksempel på popularisering ud fra den antagelse, at formidling af specialiseret viden med lægfolk som målgruppe kan anskues som en art oversættelse. Der er således ikke tale om oversættelse i normal forstand (mellem f.eks. engelsk og dansk), men derimod om en internt-sproglig omskrivning mellem to registre med det formål at neutralisere en forståelsesbarriere. Hvor udgangsteksterne i min undersøgelse tilhører et specialiseret, farmaceutisk register (såkaldte produktresuméer for specifikke lægemidler), repræsenterer de omskrevne tekster et almensprogligt register, som er rettet mod almindelige voksne læsere i rollen som medicinbrugere. Det officielle navn for den sidstnævnte teksttype er indlægssedler (DA)/ bipacksedler (SV)/ pakningsvedlegg (NO), dvs. de små brochureagtige skrivelser, som følger med medicinpakningen med informationer og instruktioner til patienten.

Undersøgelsen gennemførtes med en metodik, som er almindelig inden for oversættelsesstudier, nemlig den såkaldte 'coupled-pairs method' (Touy 1995), bestående i en 'parring' af måltekstsegmenter (typisk med en længde på et sætningskompleks [engelsk: clause complex] ad gangen) med det tilsvarende segment i udgangsteksten. Inden for hvert parret segment bestod analysen i en afdækning af alle leksikogrammatisk forskydninger fra udgangs- til målsegment på alle grammatiske niveauer [engelsk: ranks] og i den grammatisk såvel som den leksikalske zone af grammatik-leksis-kontinuummet [engelsk: the grammar-lexis cline].

Med baggrund i den gennemførte undersøgelse vil jeg i mit foredrag illustrere, hvordan den systemisk-funktionelle sprogbeskrivelse er velegnet til analysen af det ovenfor omtalte registerskifte både på det kontekstuelle og det leksikogrammatisk niveau. Med udgangspunkt i Matthiessens (1995) kartografiske metafor for det leksikogrammatisk system og med metafunktion/rangmatricens [the metafunction-rank matrix] elementer som 'koordinater' på et 'landkort' viser jeg hvilke typer bevægelser fra udgangs- til målsegment, der er systemisk mulige, og jeg gennemgår kort hvilke forskydninger, der reelt manifesterer sig i det specifikke registerskifte, der var genstand for min undersøgelse.

LITTERATUR

Hill-Madsen, Aage. 2014. Derivation and Transformation: Strategies in Lay-Oriented Intralingual Translation. Aarhus: Aarhus University. [PhD Thesis].

- - -. 2015a. "Lexical Strategies in Intralingual Translation between Registers." HERMES - Journal of Language and Communication in Business. 54: 85-105.

- - -. 2015b. "The 'Unpacking' of Grammatical Metaphor as an Intralingual Translation Strategy: From De-Metaphorization to Clausal Paraphrase." In *Translation and Comprehensibility*, edited by Karin Maksymski, Silke Gutermuth and Silvia Hansen-Schirra, 195-226. Berlin: Frank & Timme.

- - -. in prep. "The Heterogeneity of Intralingual Translation".